

PEIO AÑORGA, IPUIN-KONTALARIA

«Entzuten jakiteko bidea da ipuin-kontaketa»

Ahoz aho jaialdian, ipuin-kontaktetan Euskal Herrian aitzindari den Peio Añorgaren saioa izango da bihar 19:00etan.

ESTI EZEIZA

Bideojokoak, jostailuak eta telebista dira egun haurren arreta deitzeko erabiltzen diren tresna nagusiak. Baina Peio Añorgak (Oiartzun, 1956) hogeitertetik gora daramatza, hitza lagun, bestelako sostengurik gabe, hauen begirada eta gogoaz pizten. Ahoz aho jaialdiaren baitan, bihar Tolosako txikienei, tokitik mugitu gabe bidaiatzen lagunduko die. Emanaldia Sartutasortu tailerrean izango da, 19:00etan.

Nolako izango da biharko saioa?

Kontu zaharrak eta berriak tartekatuko ditut. Gauza ezberdinak eramango ditut eta jendearen arabera, batzuk edo besteak erabilik ditut.

Beraz, saioak inprobisatu egiten dituzu?

Mementoaren arabera egokitzen ditut. Adina kontuan hartu behar da saioa hasterako. Esaterako, emanaldia aurrera doan heinean, jendea nekatuta dagoela ikusten badut, ipuin azkarragoak tartekatzen ditut. Hala ere, ez zait gustatzen kontaketa erabat antolatua eramatea.

Duela 23 urte hasi zinen ipuin-kontalari gisa, zergatik?

Orduan, Oiartzungo ikastolako irakasle nintzen eta hasia nengoen ipuinak kontatzen. Baina orduan ez zegoen kontaktaren inguruan ezer egina. Ez zegoen liburutegirik ere. Koldo Ameztoi hasiberria zen, eta erabaki nuen urtebeteko eszedentzia eskatzea eta horri ekitea. Herriz herri hasi nintzen eta eskaera asko egiten hasi zitzaizkidan. Hori ikusita liburuzain batzuekin hitz egin ostean, Ipuin-ordua sortu genuen. Gaur egun oso zabaldua dago, baina orduan gauza exotiko bezala ikusten zen, berria baitzen, eta dena egiteko zegoen. Hortik aurrera, ipuin-orduak, animazioak... hasi ziren sortzen liburutegietan. Hala, azpiegiturak sortzeari ere ekin nion, batez ere Eskoriatzako Mondragon Unibertsitatearekin.

Bidea irekitze hori zaila izan al zen?

Hutsetik hasi nintzen, eta erreferentziarik ez nuen hemen, horregatik, kanpoan aurkitu behar izan nituen. Paris eta Bartzelonan aurkitu nituen, baina ipuin-kontalariaren figura ez zegoen gehiegi zabaldua. Ondorioz, Frantziakoekin-eta jarri nintzen harremanetan eta Koldo Ameztoirekin batera, lan horretan hasi nintzen. Honenbestez, erreferentzia horiekin, dena egiteko garaian hasi nintzen. Nahiko autodidakta izan naiz, baina hori bai, haurrak eta komunikazioa lagun izan ditut beti. Hortik aurrera, jende gehiago hasi zen lanean mundu horretan, eta joera ezberdinak sortu dira. Orain, jada, oso zabaldua dago eta sartuta dagoen espazio bat da.

Egun haurrentzako saioak bakarrik egiten dituzu, baina helduei ere kontatu izan dizkiezu ipuinak.

Haurrentzako espazioa oraindik gehiago landu beharra dagoela uste dut. Horregatik, azken urteetan hauekin bakarrik ari naiz. Egun, haurrentzako asko kontatzen da, baina asko, jolastuz eta entretenituz. Baina nire ustetan, nahiz eta hau egin, isiltasunera ere eraman behar ditugu, eta beste era batera parte hartzen irakatsi. Barneko mugimentuak gehiago interesatzen zaizkit: haurrak isiltasunera eramatea, isilik egoten jakitea, elkar entzuteko espazioak sortzea... Horregatik, egun, haurrentzat nahiz gurasoentzat ari naiz lanean. Oraindik asko dago egiteko arlo honetan.

Zeintzuk dira hurrei zuzendutako saioen eta helduenen arteko desberdintasunak?

Oinarrizkoa gauza bera da. Zerbait esaten dizun, edo hunkitzen zaituen istorio bat izan behar duzu, eta hori transmititzeko gogoia. Haurrentzako kontatzean, erritmo biziagoa eraman behar da derrigorrez. Baina bietan zaindu behar da. Txikien kasuan, kontraste gehiago, ipuin sinpleagoak, egitura sendoagoak eta inguru hurbilekoagoko egoerak erabili behar dira. Helduentzako gauza abstraktuagoak kontatu ditzakezu.

Saio hauek beti al dute helburu didaktikoa, edo askotan entretenitzea bakarrik bilatzen da?

Niretzat helburua, elkar entzuteko parada izatea da. Istorioa ahalik eta ongien kontatzen saiatu behar da. Gero, balore bat edo beste transmititzen bada, ongi dago, baina ni ez naiz baloreak zabaltzera joaten. Istorio bat ondo eraikia badago, eta horrekin gozatzen baduzu, jada, balio bat badauka horrek. Literaturaren eta kontalarien zeregina da, bizitza beste alde batetik begiratzeko jakitea, ikuspegi zabala izan dezagun elkarrekin.

Zaila al da haurren arreta erakartzea?

Azken urteetan ikusten ari naizena da, haurrek bai, baina helduek ez dakitela egoten. Lan asko egin beharra dago gurasoekin. Haurrentzat ez ezik, helduentzat ere kontatzen baitituz ipuinak, eta hauek dira interferentzia handienak sortzen dituztenak. Haurrak bezala jarri eta ipuinez gozatzeko gonbita luzatzen diet. Izan ere, gehienetan uste dute emanaldia haurrentzat bakarrik dela, eta ez dute jaramonik egiten. Horregatik, askotan, gurasoak kanpoan utzi behar izaten ditugu, ez baitakite entzuten.

Ipuinak entzuteak zein onura ekartzen ditu?

Gauza asko esan daitezke, baina bat izan daiteke, hizkuntzarekin harreman afektiboa eta emozionala sortzearena. Hau, txikitan egiten ez badu, gero jai baitago, emozioak ezingo baitituz transmititu hizkuntza horretan. Bestetik, elkar entzuteko espazioak sortzea. Baieztatua baitago, istorioak kontatzen diren lekuetan haurrak ohituagoak daudela entzutera. Hala, askotan diot, erantzuten jakiteko, lehendabizi entzuten ikasi behar dela, eta honetarako bide da ipuin kontaketa. Azkenik aipatu, beste begirada batzuk emateko aukera.